

Ministerstwo Zdrowia

Departament
Zdrowia Publicznego

ZPM.054.95.2025.MTZ
Warszawa, 06 lipca 2025

Pan
Paweł Drembkowski
Dyrektor Generalny
Centralnego Instytutu
Analiz Polityczno-Prawnych

Szanowny Panie Dyrektorze,

w odpowiedzi na wystąpienie z dnia 27 maja 2025 r. dotyczące nowej ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, na podstawie stanowiska przedstawionego przez Głównego Inspektora Sanitarnego, uprzejmie przekazuję poniższą informację.

Prace legislacyjne w zakresie przedstawionym w Pana wystąpieniu były procedowane w projektach ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (UD278) oraz ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o cmentarzach i chowaniu zmarłych (UD277) przez Pełnomocnika Rządu, którego instytucja została zniesiona zarządzeniem nr 4 Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2024 r. w sprawie zniesienia Pełnomocnika Prezesa Rady Ministrów do spraw reformy regulacji administracyjnych związanych z ruchem naturalnym ludności i ochrony miejsc pamięci. Natomiast projekty te w związku z zasadą dyskontynuacji nie zostały przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów przekazane do dalszego procedowania.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że zagadnienia dotyczące cmentarzy oraz postępowania ze zwłokami, w tym m.in. kwestie dotyczące przechowywania i transportu urn z prochami ludzkimi, znajdują uregulowane w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. poz. 576) oraz wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, m.in. rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. z 2021 r. poz.

1910) oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków (Dz. U. z 2011 r. poz. 405).

Zgodnie z art. 20a ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych przepisy ustawy dotyczące pochówku i przewozu zwłok stosuje się odpowiednio do pochówku i przewozu szczątków powstałych ze spopielenia zwłok.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych nadzór nad przestrzeganiem jej przepisów oraz przepisów wykonawczych sprawują starostowie, wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) oraz właściwi miejscowo inspektorzy sanitarni. Jak natomiast wskazano w art. 21 ust. 2 ww. ustawy ogólny nadzór nad sprawami objętymi ww. ustawą sprawują według właściwości minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa oraz minister właściwy do spraw zdrowia.

Zakres kompetencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej determinują przepisy ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zgodnie z art. 1 tej ustawy Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

W związku z powyższym należy wskazać, że organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad cmentarzami oraz postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi na podstawie przepisów ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych poprzez:

- 1) kontrolę warunków sanitarno-higienicznych na cmentarzach, w zakładach pogrzebowych oraz środków transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich;
- 2) wydawanie zezwoleń na ekshumację;
- 3) zajmowanie stanowisk w zakresie założenia, rozszerzenia lub zamknięcia cmentarza;
- 4) zajmowanie stanowisk w zakresie wywozu zwłok i szczątków ludzkich poza granice kraju oraz sprowadzania zwłok i szczątków ludzkich z zagranicy.

Mając na uwadze powyższe należy zaznaczyć, że poruszone w wystąpieniu z dnia 27 maja 2025 r. kwestie dotyczące braku miejsc na cmentarzach, cyfryzacji ewidencji zgonów i grobów, ochrony środowiska, dbałości o dziedzictwo kulturowe, ułatwień dla obywateli w zakresie m.in. prawa do grobu i możliwości rezerwacji miejsc pochówku pozostają poza zakresem kompetencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a tym samym poza zakresem ministra właściwego do spraw zdrowia.

Poza zakresem kompetencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej pozostaje także kwestia wprowadzenia alternatywnych form pochówku, tj. rozsypywanie prochów ludzkich,

jak również kwestie dotyczące procesu kremacji. Należy przy tym zaznaczyć, że pochodzące ze spopielenia zwłok prochy ludzkie nie stanowią zagrożenia epidemiologicznego.

Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych:

- 1) zwłoki mogą być pochowane przez złożenie w grobach ziemnych, w grobach murowanych lub katakumbach i zatopienie w morzu;
- 2) szczątki pochodzące ze spopielenia zwłok mogą być przechowywane także w kolumbariach;
- 3) groby ziemne, groby murowane i kolumbaria przeznaczone na składanie zwłok i szczątków ludzkich mogą znajdować się tylko na cmentarzach.

Jak natomiast wskazano w art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych określenie wyjątków od wskazanych w ustawie miejsc pochowania zwłok należy do ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 maja 2024 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju i Technologii (Dz. U. z 2024 r. poz. 739) działem „budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo” kieruje Minister Rozwoju i Technologii.

Zagadnienia związane z procesem kremacji należałoby natomiast rozpatrywać w następujących obszarach:

- 1) ochrona środowiska - kluczowym elementem krematorium jest piec kremacyjny, a prawidłowe jego funkcjonowanie wymaga zapewnienia paliwa niezbędnego do wytworzenia temperatury umożliwiającej przeprowadzenie procesu całkowitego spopielenia zwłok, np. gazu ziemnego, gazu płynnego LPG, oleju opałowego bądź energii elektrycznej, co jednak wiąże się z wprowadzaniem do powietrza substancji z instalacji służącej do spopielenia zwłok lub szczątków; zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1370, z późn. zm.) sprawy klimatu i zrównoważonego rozwoju, w szczególności w zakresie ochrony i kształtowania środowiska, ochrony powietrza, należą do działu „klimat”, którym kieruje Minister Klimatu i Środowiska (zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu i Środowiska (Dz. U. z 2023 r. poz. 2726);
- 2) lokalizacja (planowanie i zagospodarowanie przestrzenne) - w związku z funkcjonowaniem instalacji służących do spopielenia zwłok lub szczątków i wprowadzaniem substancji do powietrza należy wskazać na znaczenie lokalizacji krematoriów, jako obiektów oddziałujących na środowisko, natomiast budowa

krematoriów jest obecnie unormowana pośrednio przez przepisy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które nie wprowadzają przy budowie ww. obiektów obowiązku uzyskania decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych, jak również przeprowadzenia, przed złożeniem wniosku o wydanie pozwolenia na budowę, oceny oddziaływania danego przedsięwzięcia na środowisko; zgodnie z art. 9a ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej sprawy planowania i zagospodarowania przestrzennego należą do działu „budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo”, działem tym kieruje Minister Rozwoju i Technologii (zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 maja 2024 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju i Technologii);

- 3) wymagania budowlane - w związku z przeprowadzaniem w krematorium procesu spopielenia zwłok i szczątków ludzkich należy wskazać na znaczenie konstrukcji, materiałów budowlanych wykorzystanych przy budowie tego typu obiektu; zgodnie z art. 7 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2025 r. poz. 418) „1. Do przepisów techniczno-budowlanych zalicza się:

- 1) warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane i ich usytuowanie;
- 2) warunki techniczne użytkowania obiektów budowlanych.

2. Warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, określą, w drodze rozporządzenia:

- 1) minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa dla budynków oraz związanych z nimi urządzeń;
- 2) właściwi ministrowie, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, dla obiektów budowlanych niewymienionych w pkt 1.”; zgodnie z art. 9a ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej sprawy m.in. budownictwa oraz nadzoru architektoniczno-budowlanego należą do działu „budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo”, działem tym kieruje Minister Rozwoju i Technologii (zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 maja 2024 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju i Technologii);

- 4) ochrona przeciwpożarowa - do istotnych zagadnień związanych z warunkami techniczno-organizacyjnymi krematorium należy również kwestia spełniania przez pomieszczenie piecowni podwyższonych rygorów przeciwpożarowych; mając na uwadze, że zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej dział „sprawy wewnętrzne” obejmuje m.in. sprawy z zakresu ochrony przeciwpożarowej, jak również sprawy z zakresu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, należy wskazać, że zagadnienia dotyczące ochrony przeciwpożarowej należą do kompetencji ministra właściwego do spraw

wewnętrznych, działem „sprawy wewnętrzne” kieruje Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 maja 2024 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Z wyrazami szacunku

Dagmara Korbasińska-Chwedczuk
Dyrektor
/dokument podpisany elektronicznie/